

PARSHAT MISHPATIM 2021 – SOURCE SHEET

www.rabbidunner.com

1. THE FIRST PASUK OF PARSHAT MISPATIM (SHEMOT 21:1)

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיהֶם

And these are the laws that you shall in front of them

2. MIDRASH TANCHUMA – THE STORY OF ONKELOS THE PROSELYTE

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים. זה שאמר הכתוב, מִגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי, וּמִשְׁפָּטִים בְּלִי־יָדְעוּם. אונקלוס הגר בן אחותו של אדריאנוס, היה מבקש להתגייר והיה מתירא מן אדריאנוס דודו. אמר לו, אני מבקש לעשות סחורה. אמר לו, שמא אתה חסר כסף וזהב, הרי אוצרותי לפניך. אמר לו, אני מבקש לעשות סחורה לצאת לחוץ לידע דעת הבריות, ואני מבקש לימלך בך היאך לעשות. אמר לו, כל פרקמטיא שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ, לך עסוק בה, שסופה להתעלות ואת משתכר. בא לו לארץ ישראל ולמד תורה.

“These are the ordinances” (Exod. 21:1). This is what it says in the verse: “He declares His word to Jacob ... He has not dealt so with any nation.” (Ps. 147:19–20) Onkelos the convert, Hadrian’s nephew, wanted to convert [to Judaism], but he feared his uncle[’s wrath]. He told his uncle: “I want to engage in business.” Hadrian responded: “Do you need silver or gold? It’s all available for you in my treasure-house.” Onkelos responded: “I want to go into business in other lands in order to become acquainted with other people, and just need your advice on how to do so.” Hadrian responded [with this advice]: “Whatever merchandise you trade in which is very cheap – because it is ignored, deal in this commodity, for it will ultimately rise in price and you will profit from it.” Then [Onkelos] went to Israel and studied the Torah.

לאחר זמן מצאוהו רבי אליעזר ורבי יהושע, ראוהו פניו משתנות. אמרו זה לזה, עקילס לומד תורה. כיון שבא אצלם, התחיל לשאול להם שאלות הרבה, והן משיבין אותו. עלה אצל אדריאנוס דודו. אמר לו, ולמה פניך משתנות. סבור אני שהפסידה פרקמטיא שלך או שמא הצר לך אדם. אמר לו, לאו. אמר לו, אתה קרוב לי ואדם מצר לי. אמר לו, ולמה פניך משתנות. אמר לו, שלמדתי תורה, ולא עוד אלא שמלתי את עצמי. אמר לו, ומי אמר לך כך. אמר לו, בך נמלכתי. אמר לו, אימתי. אמר לו, בשעה שאמרתי לך מבקש אני לעשות סחורה, ואמרת לי, כל פרקמטיא שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ, לך ועסוק בה, שסופה להתעלות. חזרתי על כל האומות ולא ראיתי אומה שפלה נתונה בארץ כישראל, וסופה להתעלות. שכן אמר ישעיה, כֹּה אָמַר ה' גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁ לְבַזָּה נֶפֶשׁ לְמִתְעַב גּוֹי לְעֶבֶד מְשָׁלִים מְלָכִים יְרָאוּ וְקָמוּ שָׂרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְמַעַן ה' אֲשֶׁר נֶאֱמַן קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל וַיְבַחֲרֶנּוּ.

Sometime later R. Eliezer and R. Yehoshua met him and noticed that he looked different. They said to each other: “Onkelos must be studying the Torah.” When he came close to them, he asked numerous questions which they answered. Later he went back to his uncle, Hadrian, who asked him: “Why do you look so different? It makes me think think that your business was unsuccessful or that someone wasn’t nice to you.” [Onkelos answered]: “Not at all. You are my relative, so no one would ever do anything bad to me.” So Hadrian asked him: “If so, why do you look different?” To which he replied: “I have studied the Torah, and I was also circumcised.” [Hadrian had banned circumcision] “Who advised you to do that?” he asked. “You did,” he answered. [Hadrian was shocked at this response] “When did I do that?” he asked. “Oh, simple, when I told you I desired to engage in business, you said: ‘Whatever merchandise you find cheap, that is worthless, and lying on the ground because it is ignored, do business in it, for it will finally rise in value.’ I have traveled among the nations and have found nothing so low and so cast down as Israel, and it is destined to rise, as [the prophet] Isaiah said: *So says God, the Redeemer of Israel, His Holy One, to him who is despised of men, to him who is abhorred of nations, to a servant of rulers: “Kings shall see and arise; princes, and they shall prostrate themselves; because of God that is faithful, even the Holy One of Israel, who has chosen you”* (Isa. 49:7).

3. K'SAV SOFER – HUMANISTIC LAW IS NOT TORAH LAW / OUR RELATIONSHIP WITH GOD

ואלה הוֹשַׁפְטִים וכו' במוֹדֵעַ מִיִּתִי ע"ז מַגִּיד דִּבְרֵי לַיַּעֲקֹב חֻקֵּי וּמִשְׁפָּטָיו לַיִּשְׂרָאֵל וכו'
כ"ל ע"פ חֲסוּדָה רַמ"א דֹּאֵף דִּבְרֵי מַלְוֹה עַל הַדֵּיכִים, מ"ו הֵיכֵן לְדוֹן דִּין, אֲבָל
לֹא צְדִיקִים מְלֹו דוֹקָא, רַק כִּפֵּי אֲשֶׁר יִשְׁפָּטוּ הֵם וְלֹא כְלֵמָה לְהַס אֲזִיזוֹ דִּין יִפְסְקוּ, וְהֵיכֵן
מַגִּיד דִּבְרֵי לַיַּעֲקֹב חֻקֵּי וּמִשְׁפָּטָיו מַגִּיד לַיִּשְׂרָאֵל אֲזִיזוֹ דִּין שִׁשְׁפָּטוּ בִּין אִישׁ
לְרֵעֵהוּ, לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטָיו בָּל יִדְעוּם, שְׂאִינוּ מוֹדִיעַ לְהַס הוֹשַׁפְטִים, רַק הֵם
מַלְוִים לְדוֹן וְכַהֲלִל, וְהֵיכֵן דְּוִיִּתִי הַמֹּדֵעַ כֹּאן דְּלַפְנֵיהֶם וְלֹא לַפְנֵי כַכְרִים הַגֵּם שְׁהֵם
מַלְוִים עַל הַדֵּיכִים ו"ו חִילוֹק רַב צִינִיָּהֶם וק"ל :

ואלה הוֹשַׁפְטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לַפְנֵיהֶם כ' רַש"י לֹוה כְּמוֹכָה פ' וּמִשְׁפָּטִים לַפ' מוֹחֲזָה לְוֹוֹר
לְהוֹשִׁיב דֵּיכִים אֲלֵל הַמוֹחֲזָה, כ"ל לְהַסְבִּיר צְטוֹב טַעַם וְדַעַת ע"פ שֶׁכ' רַש"י לְעִיל
קוֹף פ' יִתְרוֹ דְּמוֹחֲזָה עָשָׂה שְׁלוֹם בִּין יִשְׂרָאֵל לְאֲזִיזָה שְׁצַטְוִים הֵיכֵן כִּיּוֹן שְׁעִי מוֹחֲזָה
וְהַסְפֵּר לְהַס עוֹנוֹחָה כְּעָשָׂה שְׁלוֹם, וְהִנֵּה קַרְבָּנוֹת מוֹכַפְרִים עַל הַשּׁוֹגְגִי וְלֹא עַל הַמּוֹזִידִי
וְהִנֵּה אֲרָזִל כְּשִׁישׁ דִּין לְמוֹטָה אִין דִּין לְמוֹעֵלָה וְכַשְׂאִין דִּין לְמוֹטָה יֵשׁ דִּין לְמוֹעֵלָה, וְהַכֵּל כ"ו
שִׁישׁ מוֹכַחָה צְטוֹלָם וְהַדֵּיכִי 'וּמַנְשִׁי' לַע"ב אִז ה' וּמוֹחֲזָה בְּחֻקְד עוֹנוֹ, אֲבָל כְּשִׂאִין דִּין
וּמִשְׁפָּט לְהַסוֹת בְּאֲגֻרֹף רַשֵׁעַ וְאִין מוֹכַחָה יֵשׁ דִּין לְמוֹעֵלָה וּמוֹלֵךְ עֲלִיּוֹן יִת"ש צְמוֹשְׁפֵט יַעֲוִיד
אֲרָז, וְכַחֲצִב צְטוֹפֵטִי לֹא תַחֲמוּל וְלֹא תַחֲבָה וְלֹא תַשֵּׂא פִנִּים, וְכ"ל דְּלִכְן קַרְבָּאִי דֵּיכִים
אֲלֵקִי' עַד אֲלֵקִי' יִבּוֹא דְבַר שְׂכִיחָה כִּי לְרִיכִים לַעֲשׂוֹת דִּין וְלֹא לְרַחֵם. וְאִינוֹרְתִי בְּמוֹק"א לְפַרֵּשׁ
הַקְרָא דְּוִינֵי אֲלֵקִי' חֻקְדָּךְ בְּקַרְבִּי הֵיכֵלְךָ, הֵיכֵן אִם אֲנוּ דְּוִיִּים לְאֲלֵקִי' לְשׁוֹפֵט וְעוֹשֵׂה דִּין
אִז חֻקְדָּךְ בְּקַרְבִּי הֵיכֵלְךָ הַקְצָה עוֹשֵׂה חֶסֶד, כְּשׁוֹנֵךְ אֲלֵקִי' שְׂאִין דִּין לְמוֹטָה וְלִכְרִיד לְהִיּוֹת דִּין
לְמוֹעֵלָה וְקַצָּה יִת"ש עוֹמֵד לְדוֹן עוֹבְרֵי עֲבִירָה וְהוּא יִת"ש בְּמוֹה"ד וְשׁוֹן אֲלֵקִי' בֵּן תַּהֲלִתְךָ
שְׁזִוּוֹ תַּהֲלִתוֹ עַל קְלוֹי אֲרָז לְדַק מוֹלָאָה יוֹנִיךָ, לְדַק הוּא בְּשׁוֹכֵת הַדִּין וְלֹא לַפְנִים מוֹשִׁיחַ
הַדִּין שְׁהוּא חֶסֶד, תַּהֲלִתוֹ כִּי עַל קְלוֹי אֲרָז לְדַק מוֹלָאָה וְכו' וְלֹא בְּחַמִּי' כ"א אִין דִּין
לְמוֹטָה וְגַם לְמוֹעֵלָה לֹא יֵהִי דִין כ"א יַעֲשֵׂה חֶסֶד וְלֹוֹנוּ וּמוֹלֵךְ צְמוֹשְׁפֵט יַעֲוִיד הַאֲרָז וְבִלְדַק
יִשְׁפָּט, וְהַאֲרַכְתִּי עוֹד בְּמוֹק"א, וְאִינוֹרְתִי דְּזוֹר כְּמוֹכָה הַדֵּיכִי אֲלֵל הַמוֹחֲזָה כְּוֹ הַמוֹחֲזָה עוֹשֵׂה
שְׁלוֹם בִּין יִשְׂרָאֵל לְאֲזִיזָה שְׁצַטְוִים כֵּן הַדֵּיכִי כְּשַׁעֲוִים דִּין לְמוֹטָה אִין דִּין לְמוֹעֵלָה וְעוֹשִׂים
שְׁלוֹם בִּין יִשְׂרָאֵל לְאֲזִיזָה שְׁצַטְוִים וּמוֹכַפְרִים עַל הַמּוֹזִידִי ו"ס וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִי דְּקִאִי אֲלֵעִיב
שִׁישׁ עוֹד כְּפַרְהַ עַל הַמּוֹזִידִי לְהִלִּיל מוֹעוֹכֵשׁ שְׁוִים וְלַחֲוֹךְ הַשְׁלוֹם ע"י הַמִּשְׁפָּטִי וְדִיכִי שְׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל וק"ל :

4. CHASAM SOFER – COUNTERPARTS IN HEAVEN

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ברש"י ולא לפני גוים עובדי עבודה זרה ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין כבית דין של ישראל, שהמביא דיני ישראל לפני עובדי עבודה זרה מחלל את השם ומייקר שם אלילים להשביחם וכו'. יש לפרשו כי כנגד בית דין שלמטה יש גם כן כנגדו בית דין למעלה בשמים ממעל, וכנגד בית דין ישראל יושבים למעלה מלאכים הקדושים והטהורים וכנגד בית דין של עובדי עבודה זרה יושבים למעלה שרים שלהם הנקראים אלילים וכאשר ילך לדון לפני עובדי עבודה זרה שלהם ולא לפני בית דין של ישראל מייקר שם אלילים.

5. R. YISROEL OF RUZHYN – WHY “IN FRONT OF THEM”?

מוסיף והולך, שמיד יראה להוסיף בתורה ומצוות וממילא יהיה עי"ז סר מרע והלכה ככ"ה, כי להמתין עד שיחקן את הרע – ואז יתחיל לעשות טוב – יכלו הימים והם לא יכלו. והנה עשיית המצוות, וללמוד ולהתפלל כראוי, נקרא לפנייהם פי' מה שלפניהם עוד לעשות, ומרטה ומשונה על העוונות נקרא לאחריהם, היינו לעמוד בעיקר על מה שנעשה מאחור ולחקנו. ולזה אולי כיוון מרן זי"ע בדבריו הק' שהדינים יהיו לפנייהם ולא לאחריהם, ר"ל כשהאדם ידין עצמו לעשות דין וחשבון על מעשיו, ההחלטה יהיה לשפר את עשיית הטוב מהיום והלאה, ולא לאחריהם, ר"ל שיטפל רק במיקון האחור כי לא זו הדרך אשר ילך בה.

ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם (כא, א)
... בספר חילגא דחיי מציא נשם מרן מריז"ן זי"ע שפירש בקדשו, שהדינים יהיו לפנייהם ולא לאחריהם, עכ"ל"ק.
... ושם בהגהת מטעמי יחקן כתב ואולי אפשר להסביר כוונתו הק', עפ"י מה שאמר היהודי הק' זי"ע צב"אור פלוגתא ב"ש וב"ה נגר סנוכה ע"ד הרמז, דב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך, וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך (שנת כא:) דב"ש סברי שקודם יראה האדם לסור מהרע ויחקן מה שעויות, ועי"ז יהיו העוונות פוחתים והולכים, וב"ה סברי

8. TORAH TEMIMAH (ERUVIN 54B) – SHOW YOUR FACE TO YOUR STUDENTS

רבי עקיבא אומר: מניין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו – שנאמר: "ולמדו את בני ישראל", ומנין עד שתהא סדורה בפניהם – שנאמר: "שימה בפניהם". ומניין שחייב להראות לו פנים – שנאמר: "ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם".

Rabbi Akiva says: From where do we derive that a person is obligated to teach his student until he learns the material and understands it? As it says: "Now therefore write this song for you and teach it to the children of Israel; put it in their mouths, that this song may be a witness for me against the children of Israel" (Deut. 31:19). *This verse indicates that one must teach Torah to others.* And from where do we derive that one must teach his students until the material is organized in their mouths? As it is stated: "Put it in their mouths," so that they should be capable of teaching it to others. **And from where do we derive that a teacher must show his students the reasons for the teachings? As it is stated: "Now these are the judgments which you shall set before them"** (Ex. 21:1), which indicates that the lesson must be set out in logical fashion for the students.

אשר תשים לפנייהם. תניא, ר' עקיבא אומר, מניין שחייב הרב להראות פנים לתלמידו, שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם. ענין מראה הפנים הוא לתת טעם בדבריו ולהסביר לו טעם הענין ולא יאמר כהלכה פסוקה כך שמעתי, והטעם הבן מעצמך ... שישים הדבר לפני התלמיד כשלחן ערוך בכל.